

Vsakosortne ribe in želve v Terstu na tergu vidiš. Veliko ljudi na zemlji od samih rib živi. Tudi korale in bisere iz morja dobimo. Korale rastejo kakor drevesa na skalah alj dnu morja, biseri se pa v ostrigah najdejo.

§. 8. Človek.

Človeka je Bog gospodarja zemlje postavil, ino mu je vzkazal se vsih stvarjenih reči zmerno poslužiti. Tudi zeliša in živali, ki so človeku posebno potrebne, je Bog po vsi zemlji razkropil; druge naj si pa človek v trudu perdobiva. Jezer in jezer ljudi na zemlji prebiva, in sicer v Evropi 250, v Azii 509, v Afriki 120, v Ameriki 50 milijonov, v Avstralii 2½ milijona. Po različnosti života, posebno obraza razločimo tri poglavitne narode:

1. Kavkaski narod z belim obrazom, ki prebiva v Evropi in zahodni Azii. Tega naroda je kakih 500 milijonov.
2. Mongolski narod z rujavim širokim obrazom, črnimi lasmi. Leta prebiva v izhodni Azii, Ameriki in polnočni Evropi. Tega naroda je kakih 300 milijonov.
3. Zamorski alj etiopski narod z črnim obrazom, z črnimi, kodrastimi lasmi. Leta narod prebiva v Afriki, po poldnevni otokih Azije ino v Avstralii. Tega jih je kakih 200 milijonov.

Vsi ljudi kakih 860 različnih jezikov, in kakih 5000 narečij govorijo. Veliko ljudi živi od ribarije, lovitve in živinoreje in nima prave domačije. Ne prebivajo v mestih alj vaseh, še clo terdnih hiš nimajo. Nekteri so vedno pod milim Bogom; nekteri se pozimi v jame pod zemljo alj v sneg zarijejo, poleti pa hodijo z trebuham za kruham.

Poprašaj ktere vere je kak narod, in vedil boš, koliko je umeten in prebrisan. Veliko ljudi še ne pozna Boga in Jezusa, našiga odrešenika; veliko ljudi dremlje v krivoveri. Čestitljivi misjonarji naše vere se vedno trudijo, perdobiti več zgublenih ovc večnemu pastirju, in Bog njih trud očitno podpira.

Nekaj od belih žen,

s posebnim obziram na Koroško.

Béle žene se v raznih krajih Slovenije različno imenujejo; na Koroškem njih navadno imenujejo „sibile prerokile“, na Zili

„bèle“ ali „častljive žene“ v Rožju „želik - žene“, na Krajskim „rojenice“ in v nekterih krajih Štajerskega „morske deklice.“ Tudi Nemci v Labudski dolini jih poznajo in njim pravijo „heidniſche Weiber“, drugi ponemčani Korošci njim pa velijo „Wile - weiss“, ali „weiſſe Frauen.“ Te ženske so stanovale skoro v vsaki fari na stanovitnih mestih: v pečinah, pri virih, potokih in rekah. Tukej so one živele proste in slobodne brez zakona, ločene od možkih. Tako so prebivale na Koroškim, p: v spodnji Rožki dolini blizu Kaple „proti jugu v gori Ostrovci; tukaj se še dandanašni vidi ognišče; v žalik-jami ne daleč od Bilčeveſi (Rubmannsdorf); V gornim Rožju so bile v Vertinovej peči“ pod Krajem; pri orlovi peči“ v Podgorjanski fari (Maria Glend); blizu „Sent-Ilia“ v tako imenovani „babji cirkvici.“ Pod verhom Golice planine (Koralpe) v Labudski dolini je neka peč, „Eptſelſofen“ imenovana in ne daleč od ondod na humu „Reinſogel“ na katerih so Vile stanovale (kakor Nemci teh krajev terdijo). Na Zilskim (Zailthal) so prebivale v Taboru blizu „Pečnice“ in blizu Podenskega grada (Bodenhoff). Želik - žene niſo rimske Parke, pa tudi ne gèrčke Nympe ampak prave slovenske bitja iz predkristjanske dobe, prerokinje staroslavjanske, in duhovnice vére naših prednikov. One so prerokovale prihodnje vréme, sanje izlagale, narod polje obdelovati, rudo kopati, ter železo in druge rude variti učile. Doznale so zdravilno moč vsakega zeliſa, zato so tudi zdravila pripravljale. Iz sonca, meſca in zvezd so letino prerokovale, so dokazovale kdaj in kako gré sjeti, in na visokih humih stoječe so svetke (praznike) napovedavale. Rade so priſle v vaſi k ljudem jim dobrote déliti; radoval se je vsaki kmet, ki je želikženo na svojim polju zagledal, misleč da mora zdaj njiva obilno roditi. Kar so bèle žene vkazale, vse je bilo prav, in živa résnica. Srečen je bil zato vsaki gospodar, ki je storil, kar mu je bèle žena zapovedala. Zato so jih naši predniki toliko častili.

Od kadar so se pa koroški Slovinci h kristjanski veri spreobrnili, je tudi slava želik-žen zginila. Narod pripoveduje, da se je to tedaj zgodilo, ko so ljudi začeli po noči žvižgati (kar se dan današnji za gréh dèrži), in vukati, zavolj tega (pravijo) so bèle žene v skrite kraje pobegnile, tako da njih danas nihče več viditi nemore.